

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

SOC

СОЦИОЛОГИЈА

SOC D-S040

SOC.40.SR.R.K1.28

47968

12

Празна страница

ОПШТА УПУТСТВА

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не окрећите страницу и не решавајте задатке док то не одобри дежурни наставник.

Налепите идентификацијске налепнице на све испитне материјале које сте добили у сигурносној врећици.

Испит траје **90** минута.

Испред сваке групе задатака упутство је за решавање. Пажљиво га прочитајте.

Употребљавајте искључиво хемијску оловку којом се пише плавом или црном бојом.

Пишите читко. Нечитки одговори бодоваће се с нула (0) бодова. Ако погрешите у писању, грешке ставите у заграде, прецртајте их и ставите скраћени потпис.

Забрањено је потписати се пуним именом и презименом.

Када решите задатке, проверите одговоре.

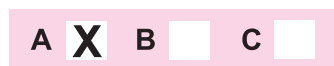
Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 28 страница, од тога 4 празне.

Ако сте погрешно означили одговор, исправите овако:

а) задатак затвореног типа

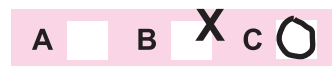
Тачно

Исправак нетачног уноса

Нетачно

↑
Преписан тачан одговор

↑
Скраћени потпис

б) задатак отвореног типа

↑
Прецртан нетачан одговор у заградама

↑
Тачан одговор

↑
Скраћени потпис

SOC D-S040

99

Социологија

I. Задаци вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само **један** је тачан.
Тачне одговоре морате означити знаком X на листу за одговоре.

1. Која је од наведених револуција директно потакнула настанак социологије?

- A. Баршунаста револуција
- B. Фебруарска револуција
- C. Француска револуција
- D. Октобарска револуција

- A. ☐
- B. ☐
- C. ☐
- D. ☐

2. Који се од наведених примера истраживања односи на микросоциолошку анализу економије?

- A. проучавање творнице аутомобила као друштвене организације
- B. посматрање дневних активности запосленика у услужном сектору
- C. анализирање старосне структуре економиста у различитим друштвима
- D. истраживање историјског развоја економије

- A. ☐
- B. ☐
- C. ☐
- D. ☐

3. Која се од наведених теорија користи експериментом за истраживање начина и поступака којима се људи служе у свакодневним ситуацијама и интеракцијама?

- A. позицијска теорија
- B. теорија структуралног притиска
- C. етнометодологија
- C. теорија елита

- A. ☐
- B. ☐
- C. ☐
- D. ☐

4. Која је од наведених друштвених група нужно бирократски организована?

- A. комуна
- B. друштвени покрет
- C. примарна друштвена група
- D. творница

- A. ☐
- B. ☐
- C. ☐
- D. ☐

SOC D-S040

01

Социологија

<p>5. Који од наведених елемената друштвене структуре чине институционализована веровања чија је улога одржавање те структуре?</p> <p>A. групе B. статуси C. улоге D. вредности</p>	<p>A. ☐</p> <p>B. ☐</p> <p>C. ☐</p> <p>D. ☐</p>
<p>6. Која се од наведених друштвених организација убраја у нормативне организације према А. Еционију?</p> <p>A. банка B. политичка странка C. творница D. ментална болница</p>	<p>A. ☐</p> <p>B. ☐</p> <p>C. ☐</p> <p>D. ☐</p>
<p>7. У којем је типу стратификацијског система омогућена вертикална покретљивост жена?</p> <p>A. у робовласничком B. у кастинском C. у сталешком D. у класном</p>	<p>A. ☐</p> <p>B. ☐</p> <p>C. ☐</p> <p>D. ☐</p>
<p>8. На који се од наведених процеса културне промене односи пример преузимања обичаја испијања кафе и чаја од Турака и других народа?</p> <p>A. на иновацију B. на дифузију C. на акултурацију D. на хибридизацију</p>	<p>A. ☐</p> <p>B. ☐</p> <p>C. ☐</p> <p>D. ☐</p>
<p>9. Која компонента културе регулише индивидуалне пориве и жеље појединаца у друштву према Е. Диркему?</p> <p>A. језик B. норме C. симболи D. ритуали</p>	<p>A. ☐</p> <p>B. ☐</p> <p>C. ☐</p> <p>D. ☐</p>
<div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> SOC D-S040 <div style="text-align: right;"> 01 </div> </div>	

Социологија

<p>10. Који од наведених примера секундарног идентитета у савременом друштву уједно може бити и примарни идентитет појединца?</p> <p>A. глумац B. триатлонац C. информатичар D. Каталонац</p>	<p>A. ☐</p> <p>B. ☐</p> <p>C. ☐</p> <p>D. ☐</p>
<p>11. Како се назива тип породице у којој нововенчани брачни пар живи у домаћинству невесте?</p> <p>A. матрифокални B. матрилинеарни C. матрилокални D. матријархарни</p>	<p>A. ☐</p> <p>B. ☐</p> <p>C. ☐</p> <p>D. ☐</p>
<p>12. Која је од наведених карактеристика организовања власти нужна за демократски политички поредак?</p> <p>A. постојање цензуре и аутоцензуре B. доношење свих одлука од стране свих држављана C. непостојање начела деобе власти D. уважавање и поштивање права мањина</p>	<p>A. ☐</p> <p>B. ☐</p> <p>C. ☐</p> <p>D. ☐</p>
<p>13. Како М. Кастелс назива доминантни начин развоја савремена умреженог друштва?</p> <p>A. капитализам B. етатизам C. информационализам D. постфордизам</p>	<p>A. ☐</p> <p>B. ☐</p> <p>C. ☐</p> <p>D. ☐</p>
<p>14. Која се идеологија развија као критика капиталистичког начина производње?</p> <p>A. социјализам B. конзервативизам C. национализам D. либерализам</p>	<p>A. ☐</p> <p>B. ☐</p> <p>C. ☐</p> <p>D. ☐</p>
<div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> SOC D-S040 <div style="text-align: right;"> 01 </div> </div>	

Социологија

15. Која од наведених последица у подручју рада настаје под утицајем информацијских технологија у савременом друштву?

- A.** Повећава се „рад код куће”.
- B.** Смањује се флексибилност тржишта рада.
- C.** Повећава се број запослених на неодређено време.
- D.** Смањује се „самопрограмирајући рад”.

- A.** ☐
- B.** ☐
- C.** ☐
- D.** ☐

SOC D-S040

01

Социологија

II. Задаци кратког одговора

У следећим задацима одговорите кратким одговором (речју, са неколико речи или једноставном реченицом). Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици. Не попуњавајте простор за бодовање.

16. Којој врсти положаја припада, на пример, друштвени положај детета предшколског узраста?

_____

0 ☐
1 ☐
бод

17. Како се називају друштвени покрети који теже ограниченим променама у читавом друштву, на пример, покрети за људска права?

_____

0 ☐
1 ☐
бод

18. Наведите једину могућу врсту друштвене покретљивости у кастинском систему.

_____

0 ☐
1 ☐
бод

19. Који се тип социјализације проводи у тоталним институцијама према Е. Гофману?

_____

0 ☐
1 ☐
бод

SOC D-S040

02

Социологија

20. Који је облик организације производње у савременом друштву усмерен на иновативност, разноликост и квалитету производа?

_____

0 ☐
1 ☐
бод

21. Наведите два појма којима се Диркем користи да би дефинисао религију.

_____

0 ☐
1 ☐
бод

SOC D-S040

02

Социологија

III. Задаци продуженог одговора

У следећим задацима одговорите са неколико реченица, јасно и сажето, усмеравајући се на оно шта је битно за задатак.

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Не попуњавајте простор за бодовање.

- 22.** Објасните тумачење друштва према интеракционистичкој и према конфликтној перспективи.

---

0 ☐
1 ☐
2 ☐
бод

- 23.** Објасните теорију друштвеног затварања према Ф. Паркину и наведите класика социологије на чијој се теорији темељи Паркинова теорија.

---

0 ☐
1 ☐
2 ☐
бод

SOC D-S040

02

Социологија

24. Објасните Марксов појам фетишизма робе. Уз коју врсту културе теоретичари франкфуртске школе вежу фетишизам робе и културну индустрију?

---

0 ☐
1 ☐
2 ☐

бод

25. Наведите једну идеологију која заговара промену друштвених улога појединаца у модерним породицама и објасните однос моћи међу брачним партнерима који је потакнут том идеологијом.

---

0 ☐
1 ☐
2 ☐

бод

SOC D-S040

02

Социологија

26. Објасните на који начин религијске идеје и вредности утичу на друштвене промене према К. Марксу, а на који према М. Веберу.

0	☐
1	☐
2	☐

бод

SOC D-S040

02

Социологија

27. Наведите и опишите врсту града који је настао са настанком капитализма.

---

0 ☐
1 ☐
2 ☐

бод

SOC D-S040

02

Социологија

IV. Задаци кратког и продуженог одговора

У седећим задацима одговорите кратким одговором (речју, са неколико речи или једноставном реченицом) и продуженим одговором (са неколико реченица, јасно и сажето, усмеравајући се на оно шта је битно за задатак).

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Не попуњавајте простор за бодовање.

28. Пажљиво прочитајте текст.

Научник је последњих годину дана уз помоћ задане аналитичке матрице пратио новинске чланке, радиоемисије и телевизијске емисије како би анализирао патријархалност и начине писања о родним улогама у хрватском друштву.

28.1. Како се назива истраживачки приступ описан у тексту?

---

0 ☐

1 ☐

бод

28.2. Наведите и објасните методу кориштену у истраживању у наведеном тексту.

---

0 ☐

1 ☐

2 ☐

бод

SOC D-S040

02

Социологија

29. Пажљиво прочитајте текст.

Водоинсталатер свакодневно одлази на посао који воли те марљиво и тешко ради како би себи и породици осигурао егзистенцију. Његови колеге истовремено тај посао одрађују без имало страсти и жеље за професионалним успехом. Један од његових колега жели постићи успех преко ноћи те препродаје дрогу, јер сматра да поштеним радом то никад неће постићи.

29.1. Kako se naziva teorija deviјantnosti opisana у тексту?

29.2. Наведите и објасните према Р. Мертону облик адаптације појединца на стање аномије на који се односи пример водоинсталатера који марљиво и тешко ради свој посао.

0	☐
1	☐
бод	

0	☐
1	☐
2	☐
бод	

S0C D-S040

02

Социологија

30. Пажљиво прочитајте текст.

Након шта је постала пунолетна, Марија се морала иселити из Дома за незбринуту децу у којем је провела цели живот. То ју је потакнуло на волонтерски рад у удружењу за време студија социјалног рада како би након дипломе могла радити и помагати осталој пунолетној деци која морају иселити из Дома за незбринуту децу.

30.1. Којем типу социјализације припада Маријино укључивање у рад удружења?

30.2. Наведите и објасните врсту идентитета који Марија изграђује током рада у удружењу и током студија.

---

0 ☐
1 ☐
бод

0 ☐
1 ☐
2 ☐
бод

SOC D-S040

02

Социологија

31. Пажљиво прочитајте текст.

Престижни факултети уписују ученике који су током свог дотадашњег школовања имали највише оцене и најбоље резултате на такмичењима. Неки од тих факултета додељују бодове ученицима из друштвено депривираних група како би и они могли уписати исти факултет.

31.1. Како се према функционалистима називају објективна мерила вредновања способности и труда ученика на темељу којих престижни факултети уписују ученике?

0	☐
1	☐
бод	

31.2. Наведите и објасните облик потицања једнакости у образовању описан у тексту.

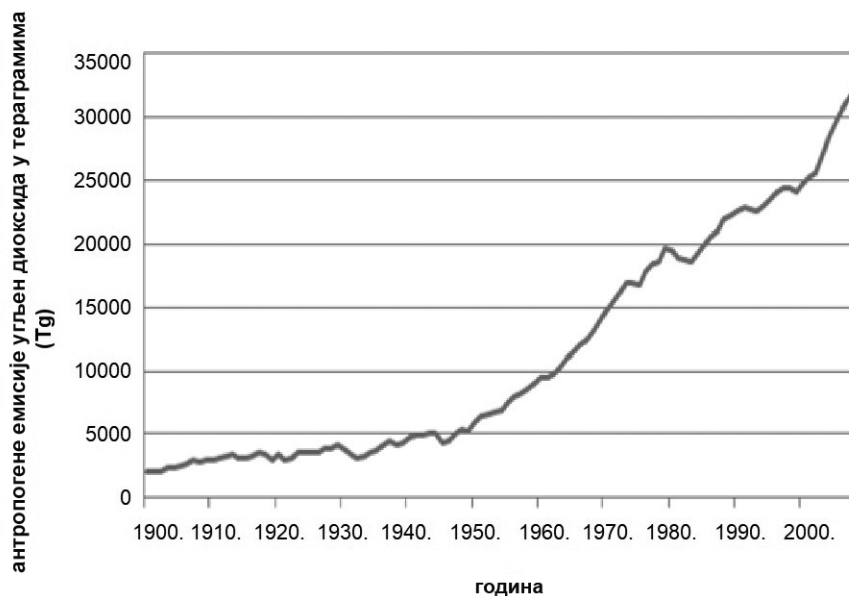
0	☐
1	☐
2	☐
бод	

32. Пажљиво прочитајте текст и промотрите графички приказ.

Данас нам све више прете опасности од еколошких катастрофа, емисије стакленичких гасова, глобалних економских промена или генетички модификоване хране, што су производи модерне индустрије. Тако резултати Светске здравствене организације показују да данас све више удишемо загађени ваздух. Истраживања у науци омогућавају да боље разумемо последице таквог понашања па већ данас знамо да ће се током година развити одређене болести, на пример поремећаји дишног тракта и болести срца које ће скратити живот.

Графички приказ 1. Антропогене емисије угљен диоксида у тераграмима (Tg) од 1900. до 2007. године

Извор: *Емисије стакленичких плинова*, 2014.

Напомена: Подаци о извору полазног садржаја биће објављени у решењима испита.

32.1. Какав је тренд кретања емисије угљен диоксида приказан линијом на графичком приказу?

0

1

бод

Социологија

32.2. Наведите и објасните према У. Беку главни узрок наведених опасности попут емисије стакленичких гасова или генетички модифициковане хране.

0	☐
1	☐
2	☐
бод	

V. Група задатака

Група задатака садржи три задатка везана за један полазни садржај.

Први је задатак **вишеструког избора** у којем морате тачан одговор означити знаком X на листу за одговоре.

Други је задатак **кратког одговора** у којем морате одговорити речју, са неколико речи или једноставном реченицом на предвиђено место у испитној књижици.

Трећи је задатак **продуженог одговора** у којем морате одговорити са неколико реченица, јасно и сажето, усмеравајући се на оно шта је битно за задатак.

33. Пажљиво прочитајте текст.

Концепт значења врло је важан за Мида. Понашање је смишљено онда када користимо нашу свест да бисмо се ставили на места других и тако били у стању интерпретирати њихове мисли и акције. Међутим, овде, као и другде, Мид сматра да значења не настају оригинално из свести, него из социјалне ситуације. Значење постоји у социјалном деловању пре појаве свести о њему. Једна радња је значајна уколико покрет указује једном актеру резултат понашања другог актера. Значење не мора бити свесно.

(...) С тог гледишта, критични момент у процесу размишљања је могућност привременог инхибирања акција. То значи да и покрај деловања стимуланса, људи не морају дати нужно жељени одговор. Они одлучују о томе шта желе, свесно испитујући целине алтернатива пре неголи започну реаговати у конкретној ситуацији.

Извор: *Сувремена социологијска теорија*, 1997.

Напомена: Подаци о извору полазног садржаја биће објављени у решењима испита.

Социологија

33.1. Која је компонента културе темељ друштвене интеракције према тексту?

- A. симболи
- B. норме
- C. вредности
- D. ритуали

A.	☐
B.	☐
C.	☐
D.	☐

33.2. Наведите појам који се односи на свакодневна пропитивања властитих начина деловања описан у задњем одломку текста.

0	☐
1	☐
бод	

33.3. Наведите и објасните социолошку перспективу описану у тексту.

0	☐
1	☐
2	☐
бод	

SOC D-S040

02

34. Пажљиво прочитајте текст.

(...) Обред украшавања коже није био резервисан за све дане у календарској години. Уобичајено је било да сам процес тетовирања започне на Ивандан (24. јуна када је празник св. Ивана Крститеља), Јосипдан (на празник св. Јосипа 19. марта), Благовест (25. март), Цветницу (празник који се слави недељу дана пре Васкрса) или на било који дан у Великој недељи. Евидентно је да је тетовирачки обред и у календарском погледу поседовао конфесионални карактер.

Сам догађај осликавања тела за једну породицу представљао је свечаност. Реч је о радосној церемонији којој су се сви веселили. Зато су и сам обред називали свечаношћу *дражесне љубави*. Понегде и *љубавном службом* јер је особа (*мекшега срца*) која се *боц(к)а* својим фацијалним експресијама и гласном виком код присутних гледалаца изнуђивала смех и мешкољење.

Извор: *Тетоваже католика у средњој Босни – симболички орнамент духа и тијела*, 2017.
Напомена: Подаци о извору полазног садржаја биће објављени у решењима испита.

Социологија

34.1. Који је извор идентитета био темељ за обред тетовирања католика у средњој Босни?

- A. класа
- B. сродство
- C. занимање
- D. етницитет

- A. ☐
- B. ☐
- C. ☐
- D. ☐

34.2. Како се назива гледиште које заузима научник кад интерпретира, на пример, традицију тетовирања у средњој Босни?

- 0 ☐
- 1 ☐
- бод

34.3. Наведите и објасните врсту ритуала описану у тексту.

- 0 ☐
- 1 ☐
- 2 ☐
- бод

SOC D-S040

02

35. Пажљиво прочитајте текст.

Она је икона нараштаја младих који устаје против климатских промена. Али Грета Тунберг изазива презир и поругу оних који је сматрају лутком на концу еколошке евангелизације.

Швеђанка је са 16 година постала гласоношом милиона забринуте младежи који разврставају своје смеће, чисте плаже, окрећу леђа месу и авионима и гласају за зелене.

(...) Њезин „школски штрајк” након неколико је недеља привукао пажњу друштвених мрежа, а потом и светских медија чиме је рођен покрет „Петком за будућност”. Феномен је постао виралан.

(...) Њезина дрскост, плетенице и бебасто лице неодољиво подсећају на Пипи Дугу Чарапу, јунакињу романа Астрид Линдгрен, еманциповано дете које само истражује свет око себе, што је модел на којем почива шведско образовање и васпитање деце.

„Није случајно што је Грета Швеђанка. Мислим да не би постојала без Пипи или Лисбет Саландер”, тетовиране хакерице из криминалистичког књижевног серијала Милениума, тврди шведска есејиста Елизабет Асбринк.

„Шведски школски курикулум потиче критичко размишљање ученика уместо нагомилавања знања”, нагласила је.

Извор: www.politikaplus.com

Напомена: Подаци о извору полазног садржаја биће објављени у решењима испита.

Социологија

35.1. Који је фактор социјализације омогућио ширење покрета „Петком за будућност“?

- A. масовни медији
- B. породица
- C. група вршњака
- D. школа

A.	☐
B.	☐
C.	☐
D.	☐

35.2. Којем типу образовања припада шведско образовање?

_____

0	☐
1	☐
бод	

35.3. Наведите и објасните тип друштвеног покрета којем према А. Турнеју припада покрет „Петком за будућност“.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

0	☐
1	☐
2	☐
бод	

SOC D-S040

02

Празна страница

Празна страница

Празна страница

